

พฤติกรรมพื้นฐานในการช่วยตนเองของเด็กเล็กในชนบทภาคกลาง

นางสาวสุภาพรรณ เหลืองรังษี

005979

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต .

แผนกวิชาจิตวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๑

BASIC BEHAVIORS IN SELF-RELIANCE OF YOUNG RURAL CHILDREN
IN CENTRAL REGION

Miss Supaphan Luangrunsi

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Education

Department of Psychology

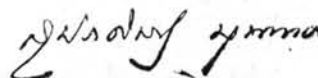
Graduate School

Chulalongkorn University

1978

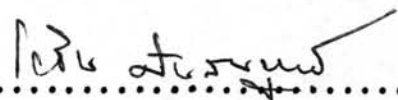
หัวข้อวิทยานิพนธ์ พฤติกรรมพื้นฐานในการช่วยตนเองของเด็กเล็กในชนบทภาคกลาง
โดย นางสาวสุภาพรรณ เหลืองรังษี
แผนกวิชา จิตวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โยธิน ศันสนยุทธ

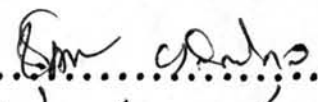
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

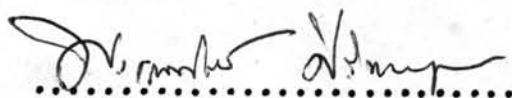

..... รักษาการแทน
.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุประคิมฐ์ บุญนา) คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โยธิน ศันสนยุทธ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร ยงกิตติกุล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรนทิพย์ ศิริวรรณมุตย์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์	พฤติกรรมพื้นฐานในการช่วยตนเองของเด็กในชนบทภาคกลาง
ชื่อนิสิต	นางสาวสุภาพรรณ เหลืองรังษี
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โยชิน ศันสนบุตท
แผนกวิชา	จิตวิทยา
ปีการศึกษา	๒๕๒๐

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมพื้นฐานในการช่วยตนเองของเด็กเล็กในชนบทภาคกลาง ๕ ตำบล ได้แก่ การเคลื่อนไหว การรับประทานอาหาร การสวมเสื้อผ้า การถอดเสื้อผ้า การถ่ายปัสสาวะ การถ่ายอุจจาระ การนอน การล้างมือ และการเล่น โดยศึกษาใน ๔ ลักษณะคั้งนี้คือ ความสามารถของเด็กในการแสดงพฤติกรรมช่วยตนเอง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกเมื่อแม่เข้ามาเกี่ยวข้องของพฤติกรรมที่แสดงออกเมื่อแม่กระตุ้นควยวาจา และพฤติกรรมที่แสดงออกเมื่อแม่คุยหรือลงโทษ และยังศึกษาพฤติกรรมในลักษณะคั้งกล่าวตามตัวแปร เพศ ลำดับที่การเกิด และฐานะทางเศรษฐกิจ

กลุ่มตัวอย่าง เป็นเด็กที่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง ๒ ปี ๓ เดือน ถึง ๓ ปี ๕ เดือน จำนวน ๘๖ คน ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ใน ๗ ตำบล จากจังหวัดราชบุรี ๓ จังหวัดนครปฐม และจังหวัดสุพรรณบุรี โดยจำแนกออกเป็นจำนวนเท่า ๆ กันตามตัวแปร เพศ ลำดับที่การเกิดและฐานะทางเศรษฐกิจ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามสำหรับสัมภาษณ์มารดาของเด็ก มีทั้งสิ้น ๓๖ ข้อความโดยห้เสนอข้อมูลในรูปร้อยละ และแสดงความแตกต่างระหว่างร้อยละ โดยใช้ค่าซี หรือ ค่าไคส์แคว

ผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่า เด็กส่วนใหญ่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในการแสดงพฤติกรรมไม่ขัดขืนเมื่อแม่เข้ามาเกี่ยวข้อง ยอมทำตามที่แม่กระตุ้น และเชื่อฟังเมื่อแม่คุยหรือลงโทษเมื่อพิจารณาตามตัวแปรพบว่า

- (๑) เด็กชายและเด็กหญิง แสดงพฤติกรรมพื้นฐานในลักษณะต่างๆ ได้ช่วยตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕
- (๒) ลูกคนรองส่วนใหญ่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ดีกว่าลูกคนโต ค่าร้อยละของลูกคนรองที่สามารถถ่ายปัสสาวะได้ช่วยตนเองทุกครั้งสูงกว่าลูกคนโตและแตกต่างกันอย่างมีนัย

สำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ทั้งลูกคนโต และลูกคนรองส่วนใหญ่จะไม่ซัดขึ้นเมื่อแม่เข้ามา
เกี่ยวข้อง และคาร์ออยละของแม่ที่เข้ามาเกี่ยวข้องของในพฤติกรรมการถ่ายบัสสาวะของลูกคน
โตสูงกว่าแม่ของลูกคนรอง และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ในลักษณะ
ที่แม่กระตุ้นควรวาจา ลูกคนรองมีแนวโน้มจะยอมช่วยตนเองทุกครั้งมากกว่าลูกคนโตใน
พฤติกรรมทุกด้านยกเว้นการเคลื่อนไหว ในลักษณะที่แม่คุหรือลงโทษ ลูกคนรองส่วนใหญ่จะ
เชื่อฟังแม่มากกว่าลูกคนโตและคาร์ออยละของลูกคนรองที่เชื่อฟังแม่ทุกครั้งในพฤติกรรมการ
นอนมีค่าสูงกว่าลูกคนโตและแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ นอกจากนั้น
คาร์ออยละของแม่ที่ไม่เคยคุลงโทษลูกคนโตในพฤติกรรมการนอนมีค่าสูงกว่าแม่ที่ไม่เคยคุลง
โทษลูกคนรอง และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕

(๓) เด็กฐานะเศรษฐกิจสูง และเด็กฐานะเศรษฐกิจต่ำมีความสามารถในการ
แสดงพฤติกรรมใดไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ในลักษณะที่แม่เข้ามา
เกี่ยวข้อง เด็กฐานะเศรษฐกิจสูงส่วนใหญ่ไม่ซัดขึ้นการเกี่ยวข้องของแม่ และพบว่า คาร์ออยละ
ของเด็กฐานะเศรษฐกิจสูงที่ยอมให้แม่เกี่ยวข้องทุกครั้ง ในพฤติกรรมการรับประทานอาหาร
และการถอดเสื้อผ้ามีค่าสูงกว่าเด็กฐานะเศรษฐกิจต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕
และคาร์ออยละของเด็กฐานะเศรษฐกิจสูงที่ยอมให้แม่เกี่ยวข้องทุกครั้งในคานการถ่ายบัสสาวะ
สูงกว่าเด็กฐานะเศรษฐกิจต่ำและแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ในลักษณะ
ที่แม่กระตุ้นควรวาจา เด็กครอบครัวฐานะเศรษฐกิจสูงมีแนวโน้มจะยอมช่วยเหลือตนเองทุก
ครั้งมากกว่าเด็กฐานะเศรษฐกิจต่ำในคานการเคลื่อนไหว การสวมเสื้อผ้า การถ่ายบัสสาวะ
การถ่ายอุจจาระ การล้างมือ และการเล่น ส่วนในลักษณะที่แม่คุหรือลงโทษ เด็กครอบครัว
ฐานะเศรษฐกิจต่ำ มีแนวโน้มจะเชื่อฟังแม่ทุกครั้งมากกว่าเด็กฐานะเศรษฐกิจสูงในคาน การ
สวมเสื้อผ้า การถอดเสื้อผ้า การถ่ายบัสสาวะ การถ่ายอุจจาระ การนอน การล้างมือ และ
การเล่น

Thesis Title Basic Behaviors in Self- Reliance of Young Rural
 Children in Central Region

Name Miss Supaphan Luangrungsi

Thesis Advisor Assistant Professor Yothin Sansanayudh, Ph.D.

Department Psychology

Academic Year 1978

ABSTRACT

The purpose of this research was to study nine basic behaviors in self-reliance of young rural children in central region. The behaviors were locomotion, eating, putting on clothes, taking off clothes, passing water, moving bowels, sleeping, hand washing and playing. The behaviors were investigated in four situations: the children's performance by themselves, the children's performance interfered by mothers, the children's performance enforced by mothers and the children's performance when scolded or punished by mothers, with respect to sex, birth order and economic status.

The subjects were 96 young rural children aged 2 years and 3 months to 3 years and 5 months from 7 districts in Ratchaburi, Chachoengsao and Rayong. The children were equally classified with respect to sex, birth order and economic status. An interview form of 36 items was used as an instrument to interview the mothers. The data were presented in a presentage form. The differences of

the percentage in each variable were tested by either the Z test or the chi square test.

The results of the research indicated that most children could rely on themselves in performing the behaviors. They accepted mothers' interference and could rely on themselves whenever enforced by mothers. Moreover they obeyed their mothers whenever scolded or punished.

The differences of the percentage in each variable were founded as follows:

(1) There were no differences between boys and girls in performing the basic behaviors in the four situations ($p < .05$).

(2) Most later-born children could rely on themselves in performing the behaviors better than the firstborn ones. The percentage of the later-born children who could always rely on themselves in passing water was higher than that of the firstborn children ($p < .05$). Most firstborn and later-born children did not resist mothers' interference. The percentage of mothers who interfered with the firstborn children in passing water was higher than that of the later-born ones ($p < .01$). The later-born children tended to always rely on themselves in performing all behaviors except sleeping whenever enforced by mothers more than the firstborn ones. As regards to mother's scolding and punishment, most later-born children obeyed their mothers more than the firstborn ones: the percentage of the later-born children who always obeyed their mothers in sleeping was higher than that of the firstborn

ones ($p < .05$). Moreover, the percentage of mothers who had never scolded or punished their firstborn children with respect to the sleeping behavior was higher than that of the later-born ones ($p < .05$)

(3) There were no differences between high economic - status children and low economic-status ones in relying on themselves in performing the behaviors ($p < .05$). In the mother's interference situation, most high economic-status children did not resist mothers' interference: the percentages of high economic-status children who always accepted mothers' interference in eating and taking off clothes were higher than those of low economic-status ones ($p < .05$). Moreover the percentage of high economic-status children who always accepted mothers' interference in passing water was higher than that of low economic-status ones ($p < .01$). In the mother's enforcement situation, high economic-status children tended to always rely on themselves in locomotion, putting on clothes, passing water, moving bowels, hand washing and playing more than low economic-status ones. As regards to mother's scolding and punishment, low economic-status children tended to always obey their mothers more than high economic ones in putting on clothes, taking of clothes, passing water, moving bowels, sleeping, hand washing and playing.

กิติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์
ดร.ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา ที่ได้กรุณาแนะนำหัวข้อวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.โยธิน ศันสนียุทธ ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำและแก้ไข จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
สำเร็จลงได้ด้วยดี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ได้กรุณาให้คำปรึกษาเกี่ยว
กับสถิติที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับ และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์
ทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจาก นายอำเภอ ปลัดอำเภอ กำนันและ
ผู้ใหญ่บ้านประจำจังหวัดราชบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา ที่ได้กรุณาอำนวยความสะดวกในการสำรวจ
หากุลมตัวอย่าง จนการเก็บข้อมูลคลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบ
พระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

สุภาพพรรณ เหลืองรังษี

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ฅ
รายการตารางประกอบ	ฉ

บท

๑	บทนำ	๑
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
	แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาพัฒนาการและลักษณะพฤติกรรมในวัยเด็กเล็ก	๔
	แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมพื้นฐานในวัยเด็กเล็ก	๑๖
	ความสำคัญของตัวแปรที่ศึกษา	๒๑
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓๔
	ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	๔๓
	ขอบเขตของการวิจัย	๔๓
	สมมติฐานในการวิจัย	๔๓
	ข้อจำกัดของการวิจัย	๔๔
	คำจำกัดความ	๔๔
	ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๔๕
๒	วิธีดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล	๔๖
	กลุ่มตัวอย่างประชากร	๔๖
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๕๐

	วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	๕๔
	การตรวจและวิเคราะห์ข้อมูล	๕๕
๓	ผลการวิจัย	๕๖
๔	อภิปรายผลการวิจัย	๑๒๙
๕	สรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ	๑๘๓
	บรรณานุกรม	๑๕๔
	ภาคผนวก	๑๖๐
	ประวัติ	๑๘๓

รายการตารางประกอบ

ตาราง	หน้า
๑ จำนวนกลุ่มตัวอย่างในภาคกลางจำแนกตามเพศ ลำดับการเกิดและฐานะทางเศรษฐกิจ	๔๘
๒ อายุของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	๕๘
๓ จำนวนและการอยุ่ละของ กลุ่มตัวอย่างที่มีความสามารถในการแสดงพฤติกรรมการเคลื่อนไหว	๕๙
๔ จำนวนและการอยุ่ละของ กลุ่มตัวอย่างที่มีความสามารถในการแสดงพฤติกรรมการรับประทานอาหาร	๕๘
๕ จำนวนและการอยุ่ละของ กลุ่มตัวอย่างที่มีความสามารถในการแสดงพฤติกรรมการสวมเสื้อผ้า	๖๑
๖ จำนวนและการอยุ่ละของ กลุ่มตัวอย่างที่มีความสามารถในการแสดงพฤติกรรมการถอดเสื้อผ้า	๖๓
๗ จำนวนและการอยุ่ละของ กลุ่มตัวอย่างที่มีความสามารถในการแสดงพฤติกรรมการถ่ายปัสสาวะ	๖๕
๘ จำนวนและการอยุ่ละของ กลุ่มตัวอย่างที่มีความสามารถในการแสดงพฤติกรรมการถ่ายอุจจาระ	๖๗
๘ จำนวนและการอยุ่ละของ กลุ่มตัวอย่างที่มีความสามารถในการแสดงพฤติกรรมการกรน	๖๘
๑๐ จำนวนและการอยุ่ละของ กลุ่มตัวอย่างที่มีความสามารถในการแสดงพฤติกรรมการล้างมือ	๗๑
๑๑ จำนวนและการอยุ่ละของ กลุ่มตัวอย่างที่มีความสามารถในการแสดงพฤติกรรมการเล่น	๗๓
๑๒ จำนวนและการอยุ่ละของ กลุ่มตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมเมื่อแม่เข้ามาเกี่ยวข้องกับในการเคลื่อนไหว	๗๕

๑๓	จำนวนและการยลละของกลุมตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมเมื่อแมเขามาเกยว ของในการรับประทานอาหาร	๗๗
๑๔	จำนวนและการยลละของกลุมตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมเมื่อแมเขามาเกยว ของในการสวมเสื่อผา	๗๘
๑๕	จำนวนและการยลละของกลุมตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมเมื่อแมเขามาเกยว ของในการถอดเสื่อผา	๘๑
๑๖	จำนวนและการยลละของกลุมตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมเมื่อแมเขามาเกยว ของในการถายบ้ชสาวะ	๘๓
๑๗	จำนวนและการยลละของกลุมตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมเมื่อแมเขามาเกยว ของในการถายอุจจาระ	๘๕
๑๘	จำนวนและการยลละของกลุมตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมเมื่อแมเขามาเกยว ของในการนอน	๘๗
๑๙	จำนวนและการยลละของกลุมตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมเมื่อแมเขามาเกยว ของในการล้างมือ	๘๘
๒๐	จำนวนและการยลละของกลุมตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมเมื่อแมเขามาเกยว ของในการเลน	๘๑
๒๑	จำนวนและการยลละของกลุมตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมเมื่อแมกระตุนในการ เคลื่อนไหว	๘๓
๒๒	จำนวนและการยลละของกลุมตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมเมื่อแมกระตุนในการ รับประทานอาหาร	๘๕
๒๓	จำนวนและการยลละของกลุมตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมเมื่อแมกระตุนในการ สวมเสื่อผา	๘๗
๒๔	จำนวนและการยลละของกลุมตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมเมื่อแมกระตุนในการ ถอดเสื่อผา	๘๘

๒๕	จำนวนและการยลของกลุมตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมเมื่อแมกระตุนในการ กายบัสสาวะ	๑๐๑
๒๖	จำนวนและการยลของกลุมตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมเมื่อแมกระตุนในการ กายอุจจาระ	๑๐๓
๒๘	จำนวนและการยลของกลุมตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมเมื่อแมกระตุนในการ นอน	๑๐๕
๒๘	จำนวนและการยลของกลุมตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมเมื่อแมกระตุนในการ ล้างมือ	๑๐๗
๒๘	จำนวนและการยลของกลุมตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมเมื่อแมกระตุนใน การเดิน	๑๐๘
๓๐	จำนวนและการยลของกลุมตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมเมื่อถูกแมคุดหรือลง โทษในการเคลื่อนไหว	๑๑๑
๓๑	จำนวนและการยลของกลุมตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมเมื่อถูกแมคุดหรือลง โทษในการรับประทานอาหาร	๑๑๓
๓๒	จำนวนและการยลของกลุมตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมเมื่อถูกแมคุดหรือลง โทษในการสวมเสื้อผ้า	๑๑๕
๓๒	จำนวนและการยลของกลุมตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมเมื่อถูกแมคุดหรือลง โทษในการถอดเสื้อผ้า	๑๑๗
๓๔	จำนวนและการยลของกลุมตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมเมื่อถูกแมคุดหรือลง โทษในการทาบบัสสาวะ	๑๑๘
๓๕	จำนวนและการยลของกลุมตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมเมื่อถูกแมคุดหรือลง โทษในการทาบอุจจาระ	๑๒๑
๓๖	จำนวนและการยลของกลุมตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมเมื่อถูกแมคุดหรือลง โทษในการนอน	๑๒๓
๓๗	จำนวนและการยลของกลุมตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมเมื่อถูกแมคุดหรือลง โทษในการล้างมือ	๑๒๕
๓๘	จำนวนและการยลของกลุมตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมเมื่อถูกแมคุดหรือลง โทษในการเดิน	๑๒๗